

KOFA

Tromsø, 27. mars 2026

TILSVAR

TIL

KOFA

Saksnr: 2026/0354

Klager: Sør-Varanger FRP

Prosessfullmektig: Ingen

Innklaget: Kirkenes Havn Sør-Varanger Kommunalt Foretak
Johan Knudtzens gate 2A
9900 KIRKENES

Prosessfullmektig: Advokat Kristoffer Johansen
Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS
Postboks 929
9259 TROMSØ
+4799472503 / kjo@svw.no

Saken gjelder: Klage

* * * * *

1 INNLEDNING

1.1 Prosessuelt – saken må avvises

Det vises til klagenemndssekretariatets oversendelse av Sør-Varanger FRPs klage på tre offentlige anskaffelser i regi av Kirkenes Havn Sør-Varanger KF («**Kirkenes Havn**»). Påstanden er at innkjøpene utgjør ulovlige direkteanskaffelser.

Innklagede er kjent med at det er en enkeltperson i Sør-Varanger FRP som står bak klagen, Tore Fredrik Nilsen, og at klagen verken har blitt styrebehandlet eller sendt av person som kan representere foreningen utad. Dette er bekreftet fra styreleder i foreningen.

Nilsen er ikke rett stedfortreder for foreningen jf. tvisteloven § 2-3, §2-5 jf. domstolloven § 191, hvor det fremgår at

*«For offentlige indretninger og for stiftelser, sparebanker, **foreninger**, selskaper, samvirkeforetak, statsforetak eller boer mottages forkyndelser og meddelelser av den, som styrer deres anliggender eller, hvis de styres av flere i forening, av styrets formand. Er der ingen formand, kan de rettes til ethvert medlem av styret.»*

Ettersom verken styreleder eller styret i Sør-Varanger FRP har besluttet å klage Kirkenes Havn inn, må klagen på denne bakgrunn avvises jf. forskrift om klagenemnd for offentlige anskaffelser § 9.

Dersom nemnda ikke finner grunn til å avvise saken, imøtegår klagens materielle side i det følgende. KOFA skal ta stilling til om anskaffelsene er unntatt kunngjøringsplikt.

2 TIDSPUNKT FOR KONTRAKTSINNGÅELSER

Klagen omhandler tre kjøp;

1. Kjøp av isbryter MS Stark den 17. april 2024

Bilag 1: MoA mellom Kirkenes Havn og Lars Grandell datert 17. april 2024

2. Kjøp av flytekaier den. 12. juni 2025, og

Bilag 2: Kontrakt mellom Kirkenes Havn og Norterminal Response AS datert 12. juni 2025

3. Kjøp av arkitekttjenester den 3. oktober 2025

Bilag 3: Kontrakt mellom Kirkenes Havn og ApartEstudio AS datert 3. oktober 2025

Disse kjøpene behandles hver for seg i det følgende.

3 KJØP AV ISBRYTER MS STARK

3.1 Bakgrunn

For å holde Kirkenes havn fri for is om vinteren, muliggjøre person- og godstransport, samt sørge for nødvendig beredskap for flåten for øvrig, må havna benytte en isbryter. Havnas tidligere isbryter krevde bruk av maskinist med særkompetanse på grunn av fartøyets størrelse, og etter at tidligere maskinist gikk av med pensjon, var det vanskelig å oppdrive kvalifisert personell. Dette gjorde det problematisk å fortsette drift med gammel båt.

Kjøp av ny isbryter er en aktivitet som har til formål å utnytte et geografisk område for å stille til rådighet sjøhavn for sjøtransportører jf. forsyningsforskriften § 1-7. Anskaffelsen reguleres følgelig av forsyningsforskriftens bestemmelser.

Styret i Kirkenes Havn vedtok kjøp av MS Stark enstemmig – blant annet med styreleder fra FRP, Terje Hansen, som også satt som styreleder i havna på tidspunktet.

Bilag 4: Styreprotokoll fra Kirkenes Havn datert 16. april 2024

Det gjøres prinsipielt gjeldende at kjøpet av MS Stark er unntatt regelverket for offentlige anskaffelser.

3.2 Kjøp med sikte på utleie til tredjeperson – unntatt regelverket

Det følger av forsyningsforskriften § 2-7 (1) at

«Anskaffelsesloven og forskriften gjelder ikke for kontrakter som oppdragsgiveren inngår med sikte på videresalg eller utleie til tredjeperson. Dette gjelder bare når oppdragsgiveren ikke har en enerett eller særrett til å selge eller leie ut de ytelsene kontrakten gjelder, og andre virksomheter har adgang til å selge eller leie dem ut på samme vilkår som oppdragsgiveren.»

I Kjersti Holum Karlstrøm, Marianne Dragsten, Lars Sørensen, *Forsyningsforskriften: Kommentarutgave, § 2-7. Unntak for kontrakter som inngås med sikte på videresalg eller utleie til tredjeperson, Juridika*, fremgår det at

«I slike tilfeller er det nærliggende at oppdragsgiveren er undergitt de samme kommersielle betingelser som en hvilken som helst annen selger eller utleier av ytelsene, og det er liten risiko for at oppdragsgiveren lar seg lede av andre hensyn enn de rent økonomiske ved innkjøp av det som skal selges eller leies ut. Som påpekt av Michael Steinicke og Peter L. Vesterdorf, på side 952 i Brussels Commentary on EU Public Procurement Law (2019), vil markedskreftene i slike tilfeller være tilstrekkelig disiplinerte for oppdragsgiver.»

På havnas nettsider, <https://kirkeneshavn.no/tjenester/isbrytingsleping/>, fremgår det at

«Kirkenes havn KF eier og drifter isbryteren "Stark", som kan bestilles for oppdrag. Fartøyet leies ikke ut uten mannskap. Tjenesten utføres etter særskilte forretningsmessige vilkår.

Hvert oppdrag faktureres med klargjøring og oppstart av fartøyet og en time leie. Hver påbegynte time regnes som en full time.

For private terminaler og kaier som ikke inngår i det rutinemessige isbrytingsområdet kan fartøyfører/reder og kai- eller vareeier bestille isbryting for enkelt anledning. Betalingsplikten påhviler rekvirenten.»

Kjøpet av MS Stark er inngått med sikte på utleie til tredjeperson på kommersielle vilkår. Havna har ingen enerett til å leie ut isbrytingstjenester, og andre aktører har adgang til å selge slike tjenester.

Havna har flere løpende oppdrag for kommersielle tredjeparter, og har også vunnet en stor kontrakt med kystverket for å holde biled og hovedled inn til Kirkenes isfri.

Kjøpet av MS Stark er på bakgrunn av det overnevnte unntatt regelverket, og representerer ikke en ulovlig direkteanskaffelse.

Subsidiært anføres det at det kun er forsyningsforskriftens del 1 som får anvendelse, og at Kirkenes Havn har ivaretatt hensynene i LOA § 4 ved anskaffelsen.

3.3 Forsyningsforskriftens del 1 – De grunnleggende hensyn er ivaretatt

EØS-terskelverdien for varekjøp er MNOK 4,6 eks. mva. jf. forsyningsforskriften § 5-2. Ved innledningen av anskaffelsen av MS Stark, beregnet Kirkenes Havn at kontraktens verdi ville være under EØS-terskelnivå jf. forsyningsforskriften § 5-3 (2) siste punktum.

Kjøpesummen ble fremforhandlet til EUR 397 000, som tilsvarer MNOK 4,41, altså under terskelverdien på MNOK 4,6. Beregnet kontraktsverdi var forsvarlig på tidspunktet hvor anskaffelsesprosessen ble innledet.

Det er etter dette kun del 1 i forsyningsforskriften og LOA som får anvendelse.

De grunnleggende prinsippene i LOA § 4 er ivaretatt i anskaffelsen av MS Stark. Kirkenes Havn benyttet skipsmekler til å sondere markedene i Norge, Sverige og Finland. Markedet for små, brukte, isbrytere i aktuell prisklasse er svært snevert, og tilbudet begrenset.

Skipsmekleren identifiserte aktuelle fartøy ved sondering av annonserte fartøy og bruk av internasjonalt nettverk. Kirkenes Havn sammenlignet fartøyene opp mot gjeldende behov og vilkår for kjøp. Deretter ble det forhandlet om pris. Konkurranseshensynet og likebehandlingshensynet er etter dette ivaretatt.

Bilag 5: Redegjørelse for søk etter isbryter fra Solhaug Maritim AS datert 19. mars 2026

Saken er presentert for politisk ledelse gjennom saksfremlegg av 5. april 2024, hvor det fremkommer informasjon om prosessen, aktuelle fartøy og vurderinger.

Bilag 6: Saksfremlegg 5. april 2024

Saken er behandlet av styret i Kirkenes Havn, som har vedtatt kjøp av MS Stark enstemmig. Etterprøvbarehensynet i § 4 er ivaretatt.

Kirkenes Havn har ikke brutt anskaffelsesregelverket, og det forelå ingen kunngjøringsplikt.

4 KJØP AV FLYTEKAIER

Den 17. mars 2025 ble Kirkenes Havn kontaktet av en leietaker, Norterminal Response AS, som ville selge sine flytekaier som ligger med landfeste på Kirkenes Havn sin grunn. Overtakelse av flytekaia har til formål å stille sjøhavna til rådighet for sjøtransportører. Dette er en havneaktivitet etter forsyningsforskriften § 1-7.

Kjøpesummen for flytekaiene med landgang var NOK 750 000 eks. mva. Dette er godt under EØS-terskelverdi, og det er kun forsyningsforskriftens del 1 og LOA som kommer til anvendelse.

Det følger imidlertid av forsyningsforskriften § 9-3 bokstav f at oppdragsgiver kan gjennomføre anskaffelse uten konkurranse dersom

«oppdragsgiveren kan anskaffe varer til en pris som ligger vesentlig under normale markedspriser, på grunnlag av et usedvanlig fordelaktig tilbud som foreligger i et meget begrenset tidsrom»

Dette gjelder i utgangspunktet anskaffelser som hører til under del 2 i forsyningsforskriften, men dette må også gjelde for anskaffelser etter del 1.

To flytekaier av betong på 36m x 9m med anker, kjetting, landgang, ferdig forankret, samt tilkoblet strøm, har en langt høyere markedspris enn NOK 750 000. Som følge av plasseringen, og at Kirkenes Havn var eneste aktuelle kjøper uten å nødvendiggjøre demobilisering og frakt, ble det oppnådd en pris som ligger vesentlig under normal markedspris.

Kjøpet lot seg gjøre fordi Norterminal Response AS skulle avvikle sin virksomhet i Kirkenes, og kaiene ble aldri lagt ut på det åpne markedet. Dette var en svært god kjøpsmulighet for Kirkenes Havn, som ble benyttet. Et tilsvarende kjøp av andre flytekaier, med frakt og forankring, ville kostet mange millioner til sammenligning.

Kjøpet av flytekaiene har videre sammenlignbare trekk med kjøp av fast eiendom, som er unntatt fra regelverket. Kaiene lå allerede forankret og installert på Havnas eiendom, og deres geografiske beliggenhet utelukker et reelt internasjonalt marked for slike kjøp.

Styret i Kirkenes Havn vedtok enstemmig kjøpet av flytekaiene, blant annet med styreleder fra FRP, Egil Nilsen.

Bilag 7: Styreprotokoll datert 12. juni 2025

Kjøpet av flytekaiene utgjør ikke en ulovlig direkteanskaffelse, og det forelå ingen kunngjøringsplikt.

5 KJØP AV ARKITEKTTJENESTE

Den 3. oktober 2025 ble ApartEstudio AS engasjert som arkitekt for å utarbeide et innledende skisseprosjekt for et hotellprosjekt på havnefronten. Engasjementet var avtalt begrenset til NOK 100 000 eks. mva., uten hensikt til å overstige terskelen i FOA del 1. Kirkenes Havns intensjon feilet med 1 krone.

Hotellet skal være et signalbygg, med helt særegne arkitektoniske grep. Valgte leverandør er eneste leverandør i regionen med tilknytning og innsikt i de lokale forhold som også har nødvendig kompetanse og kunstnerisk uttrykk.

Fra leverandørens hjemmeside fremgår det at

«APART(E)STUDIO is a multidisciplinary studio where we combine a strong understanding of the physical and cultural characteristics of the place and surroundings with a refined functional and spatial rigour to create sculptural and iconic architectural works.

Using Space, Light and Time as the main “ingredients” in our creations, we are driven by curiosity and passion for what we do, regardless of function, location or scale.

With a clear and assumed artistic influence, we create works of art and objects that merge Architecture and Sculpture, our two areas of expertise, each design being unequivocally unique and each piece tailor-made for the specific place, incorporating its references, materials and traditions in order to give it emphasis and ...complement it.”

På denne bakgrunn synes også unntaket i FOA § 13-4 bokstav b nr. 1 å være anvendelig, slik i KOFAs sak 2024/1555. Her ble en arkitekt fra Snøhetta engasjert for å bistå kongeparet med å få utformet en

sarkofag til MNOK 25. KOFA uttalte i avsnitt 20 og 21 at «kunstnerisk verk» favner svært vidt, og at det også rommer «byggningskunst» og «selve byggverket» etter henvisning til åndsverkslovens definisjon.

Skissene til arkitekten, som ble kjøpt av Kirkenes Havn, er åpenbart beskyttet av åndsverskloven.

Selv om det ikke foreligger kunngjøringsplikt, anføres det også at anskaffelsen kan unntas regelverket jf. kunstunntaket.

6 AVSLUTNING

Det følger av Prop. 51 L (2015-2016) s. 86 at

«Med ulovlig direkte anskaffelse menes en anskaffelse som ikke er kunngjort, selv om det foreligger en kunngjøringsplikt etter regelverket. Det omfatter også situasjoner der oppdragsgiveren bare har kunngjort konkurranse i Doffin når det etter regelverket foreligger en plikt til å kunngjøre i TED-databasen. Begrepet ulovlig direkte anskaffelse er dermed knyttet opp til brudd på kunngjøringsplikten.»

I denne saken foreligger det ingen kunngjøringsplikter for noen av anskaffelsene. For de kjøpene som ikke kan unntas regelverket fullstendig, er det kun del 1 av forsyningsforskriften eller FOA som får anvendelse, uten plikt til kunngjøring. Ingen av de overnevnte anskaffelsene utgjør dermed ulovlige direkteanskaffelser.

Tromsø, 27. mars 2026

Simonsen Vogt Wiig

Kristoffer Johansen
advokat